

FINANČNÁ STABILITA VYBRANÝCH KOMERČNÝCH POISTOVNÍ

FINANCIAL STABILITY OF SELECTED COMMERCIAL INSURANCE COMPANIES

KATARÍNA IZÁKOVÁ

Ing. Katarína Izáková, PhD., Ekonomická fakulta UMB, Katedra financií a účtovníctva, Tajovského 10, 975 75 Banská Bystrica, Slovensko, 048/4466319, katarina.izakova@umb.sk

MARTA LAPKOVÁ

Ing. Mgr. Marta Lapková, PhD. Ekonomická fakulta UMB, Katedra financií a účtovníctva, Tajovského 10, 975 75 Banská Bystrica, Slovensko, 048/4466315, marta.lapkova@umb.sk

Abstract

This paper focuses on the comparison of selected indicators for the selected insurance companies in Slovakia and the Czech Republic in a certain period. The objective of this research are the essential characteristics of maturity of the insurance market and selected financial ratios analysis according to Standard and Poor's.

Key words: financial stability, insurance company, financial indicators

1. Finančná stabilita poisťovní

Primárnym podnikateľským cieľom každej komerčnej poisťovni je eliminácia a zmiernenie rizík. Podnikateľským cieľom všetkých finančných i nefinančných inštitúcií je maximalizácia trhovej hodnoty pre majiteľa, akcionára a maximalizácia zisku pre manažérov. Požiadavky zákazníkov, klientov sú v maximalizácii poisťnej ochrany, čo znamená že poisťovňa bude schopná splniť všetky záväzky vyplývajúce z poisťných zmlúv, čiže bude mať dostatočnú kapitálovú vybavenosť (Daňhel, 2005). Čím vyššia je kapitálová vybavenosť poisťovní, tým je pre akcionárov ťažšie dosiahnutie požadovaných výnosov. Požiadavky akcionárov a klientov sa javia ako protichodné a je nutné nájsť kompromis medzi mierou zisku, ktorý možno investovať do rozvoja firmy a zvýšenia jeho trhového podielu, a mierou cielene zadržovaného zisku vo forme kapitálu na krytie záväzkov voči klientom. Pokiaľ poisťovňa nájde požadovaný kompromis, môžeme ju považovať za finančne stabilizovanú (Vávrová, 2014).

Finančná stabilita je kľúčovým predpokladom dlhodobej schopnosti poisťovní uspokojovať záujmy ako akcionárov tak i klientov. Finančné záujmy vyjadrujúce vzťahy v komerčných poisťovniach môžeme popísať pomocou zjednodušenej schémy 1, zohľadňujúcej vzájomný transfer rizika a výnosu medzi akcionármi, poisťovňami a klientmi.

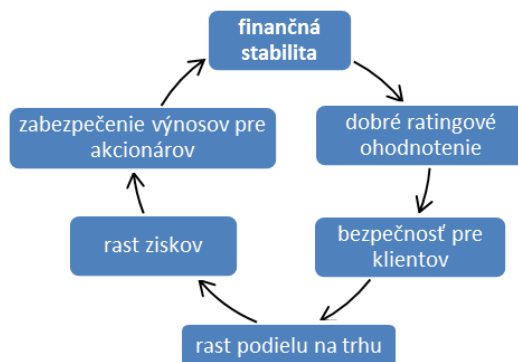

Schéma 1 Finančná stabilita poisťovní

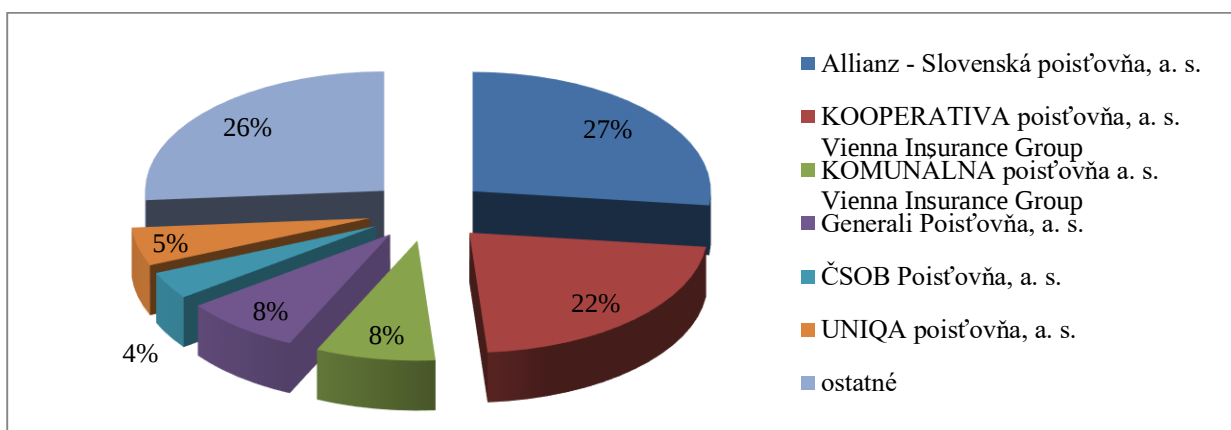
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe Vávrová, 2014.

Predmetom nášho skúmania sú tri poisťovne, ktoré pôsobia na slovenskom poistnom trhu a tri poisťovne pôsobiace na českom poistnom trhu, pričom sme zohľadňovali ich podiel na celkovom technickom poistnom za rok 2014. Skúmať budeme poisťovne Allianz – Slovenská poisťovňa, a.s., KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s., Generali Poisťovňa, a.s., Allianz pojišťovna, a.s., Kooperativa, pojišťovna, a.s., Generali Pojišťovna a.s. Sledované obdobie bude od roku 2009 do 2014.

2. Vybrané ukazovatele hodnotiace výkonnosť poistného trhu

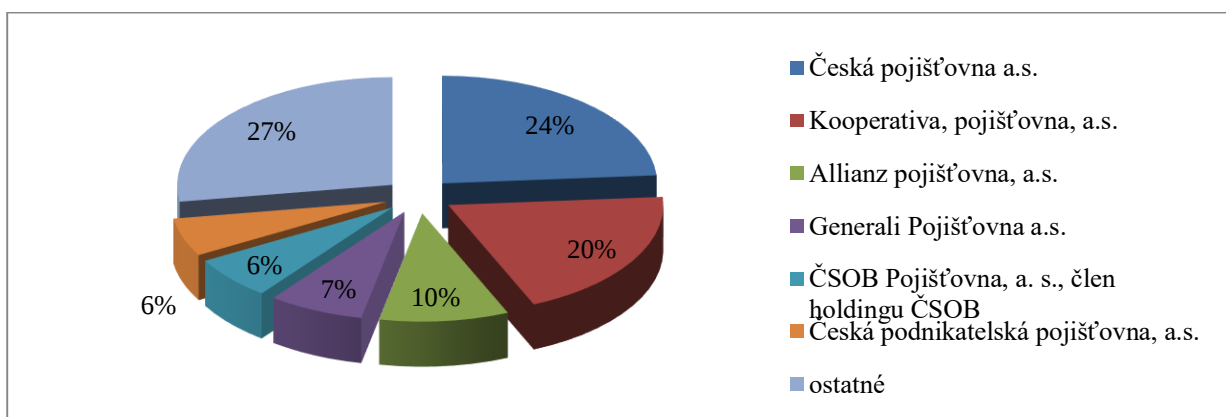
Na zhodnotenie výkonnosti poistného trhu, sa používajú nasledovné ukazovatele: celkové technické poistné, ziskovosť poisťovní, škodovosť, vyplatené poistné, pomer životného a neživotného poistenia a technické rezervy. V SR sa od roku 2008 predpísané poistné nazýva technické poistné, zatiaľ čo v ČR naďalej zostáva pojem predpísané poistné.

Celkové technické poistné sledujeme cez podiely sledovaných poisťovní. Allianz v SR má s 26,88% najväčšie zastúpenie v SR (obrázok 1), pričom v ČR dosahuje Allianz tretie najväčšie zastúpenie, ale s takmer o tretinu menším percentuálnym zastúpením (9,70%) ako Allianz v SR. Poisťovne Generali v SR aj ČR dosiahli rovnako štvrtý najväčší podiel na celkovom technickom poistnom v sledovaných krajinách (obrázok 1 a 2).

Obrázok 1 Podiel poisťovní na celkovom technickom (do r. 2008 predpísanom) poistnom v SR za rok 2014

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov SLASPO.

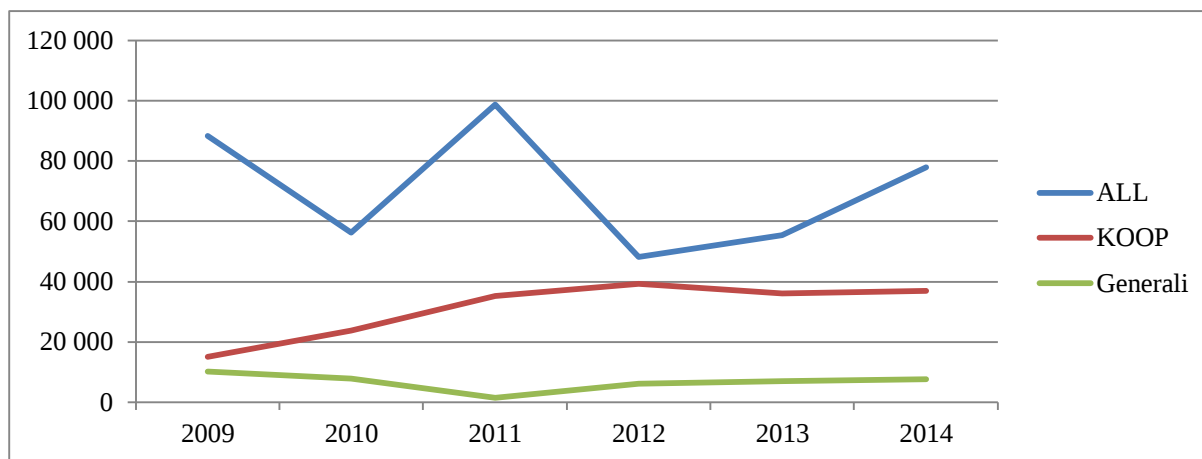

Obrázok 2 Podiel poisťovní na celkovom predpísanom zmluvnom poistnom v ČR za rok 2014

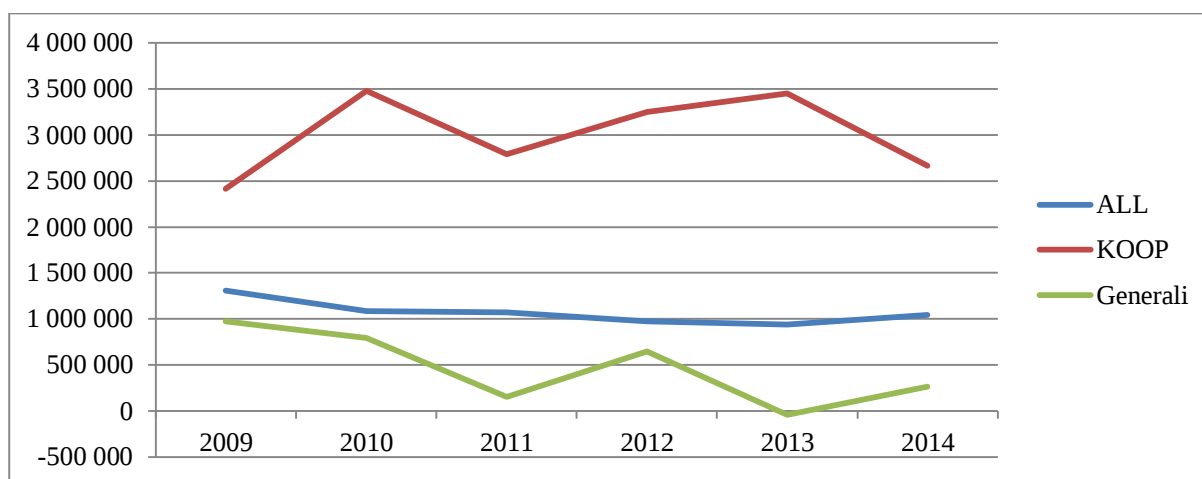
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov ČAP.

Hlavným cieľom poisťovní je prostredníctvom uspokojovania potrieb klientov dosahovanie zisku. Zisk poistného sektora SR v sledovanom období (2009 - 2014) je výrazne

koncentrovaný, keď najväčšie tri poisťovne (z celkového počtu 18) tvorili viac ako 70 % zisku celého poisťného sektora, kým ich podiel na aktívach poisťného sektora je iba okolo 60 %. Rekordne vysoký zisk poisťovní v SR za rok 2011 negatívne ovplyvnili v roku 2012 zmeny na finančnom výsledku v unit-linked poistení (investičné životné poistenie), kde investície dosiahli miernu stratu. Výsledok hospodárenia v roku 2012 bol pozitívny pri všetkých poisťovniach, aj keď asi tretine poisťovní medziročne poklesol.

Obrázok 3 Výsledok hospodárenia vo vybraných poisťovniach v SR v tis. EUR
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z výročných správ sledovaných poisťovní.

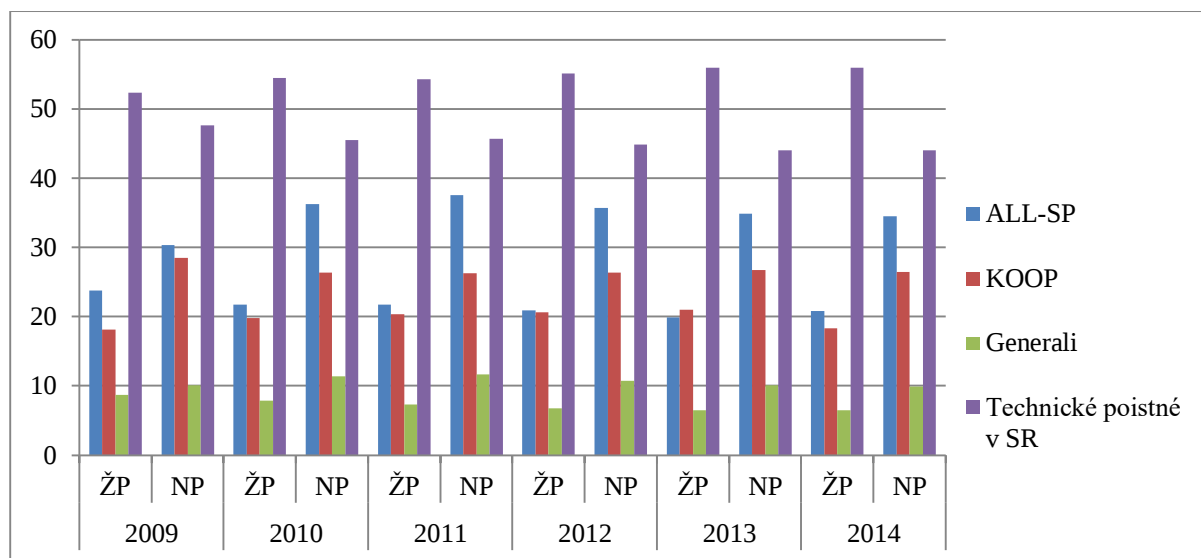

Obrázok 4 Výsledok hospodárenia vo vybraných poisťovniach v ČR v tis. CZK
Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z výročných správ sledovaných poisťovní

Koncentrácia trhu je podobne vysoká i v ČR (ku koncu roku 2013 s počtom 33 poisťovní), napriek podielu obidvoch hlavných skupín PPF - Generali a VIG, ktoré klesli na 61,8% v roku 2013. Celkový zisk v poisťnom sektore v ČR v roku 2013 klesol o 4,7% na 12 mld. Kč (Výroční zpráva ČAP, 2013). Pokles bol spôsobený ekonomickou recesiou a zvýšenými nákladmi na nové legislatívne zmeny.

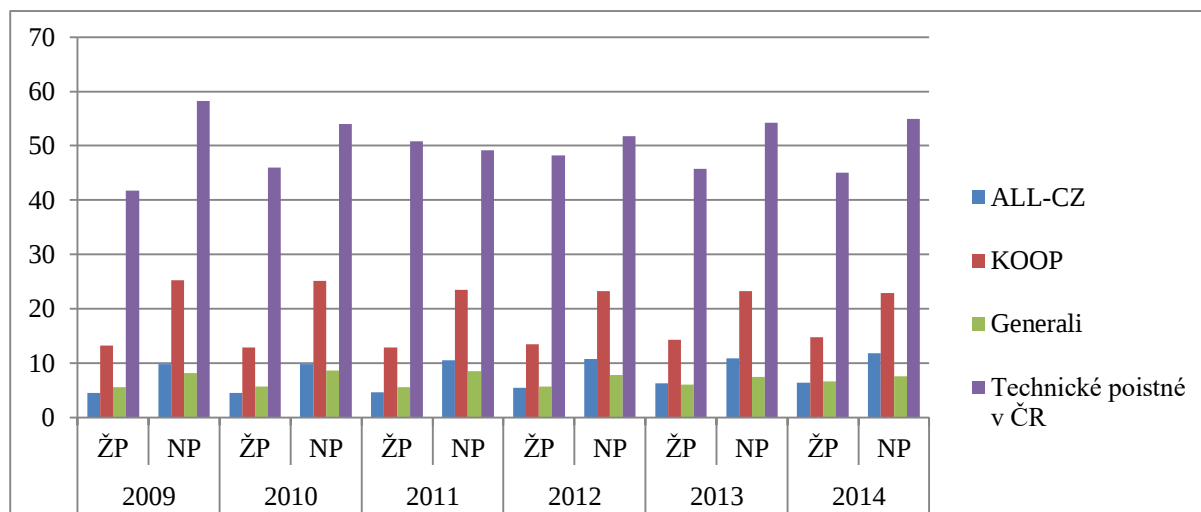
Ďalším významným ukazovateľom stavu poisťovníctva je vývoj *predpísaného poisťného*. Štandard európskych krajín v životnom poistení dosahuje 60% podiel, k čomu sa SR úspešne približuje od roku 2008, kedy začal podiel životného poistenia prevyšovať nad podielom neživotného poistenia (2008 - 52 %, 2012 - 55,13%). V ČR stále trvá opačný pomer, t.j. prevažujúci podiel neživotného poistenia (2014 - 52,1% ; 2013 - 53,2%) nad životným poistením. I keď v roku 2011 životné poistenie dosiahlo 50,8% podiel v nasledujúcich rokoch

opäť kleslo pod 50 % hranicu (2012 - 48,2% ; 2013 - 45,8% a 2014 - 45,1%) ako dokumentujú obrázky 5 a 6.

Obrázok 5 Podiel životného poistenia a neživotného poistenia na celkovom technickom (do r. 2008 predpísanom) poistnom v SR v sledovaných poisťovniach

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z výročných správ sledovaných poisťovní.

Obrázok 6 Podiel životného poistenia a neživotného poistenia na celkovom technickom poistnom v ČR v sledovaných poisťovniach

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z výročných správ sledovaných poisťovní.

3. Finančná analýza v poisťovníctve

Súhrn kvalitatívneho ohodnotenia poisťovní, ktoré charakterizujú jednotlivé stránky činnosti poisťovne, je obsahom ratingového hodnotenia uskutočňovaného ratingovými agentúrami, kde medzi najznámejšie zaraďujeme: A.M. BEST, Standard & Poor's, Moody's, DUFF & PHELPS. Finančnej analýze v poisťovníctve sa venuje Standard & Poor's (S & P), ktorej poisťovací rating vyjadruje, či finančná kapacita poisťovateľa pokryje v budúcnosti záväzky voči poisteným v súlade s podmienkami uzatvorenými v poistných zmluvách. Pri vyhodnocovaní rentability sa agentúra S & P zameriava na ukazovateľ rentability aktív (ROA) s ukazovateľ rentability vlastného imania (ROE).

3.1 Ukazovatele analýzy rentability

Ukazovatele analýzy rentability vyjadrujú výnosnosť podnikateľského úsilia. Do ich úrovne a vývoja sa premietajú úroveň a vývoj likvidity, aktivity, zadlženosti a ukazovatele rentability ich syntetizujú. Spoločné pre konštruované ukazovatele rentability je, že konfrontujú výsledok podnikovej činnosti so základom (menovateľom), ktorý najčastejšie vyjadruje objem vloženého kapitálu (Širá, 2012).

Tabuľka 1 Vývoj ukazovateľov rentability sledovaných poisťovní v SR v %

							S & P
ROA	2009	2010	2011	2012	2013	2014	neuvádza
ALL-SP	4,14	2,58	4,44	2,17	2,46	3,39	
KOOP	1,48	2,16	3,16	3,26	3,03	2,99	
Generali	1,88	1,44	0,27	1,12	1,24	1,32	
ROE	2009	2010	2011	2012	2013	2014	> 5 %
ALL-SP	16,25	10,27	17,55	8,88	10,65	17,27	
KOOP	6,73	9,96	14,82	14,18	12,99	12,04	
Generali	9,19	7,94	1,79	6,1	6,39	6,49	

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov výročných správ sledovaných poisťovní.

Tabuľka 2 Vývoj ukazovateľov rentability sledovaných poisťovní v ČR v %

							S & P
ROA	2009	2010	2011	2012	2013	2014	neuvádza
ALL	5,39	4,23	4,02	3,52	3,21	3,38	
KOOP	4,17	5,65	4,45	4,93	5,08	3,84	
Generali	5,34	4,13	0,85	3,35	-0,23	1,30	
ROE	2009	2010	2011	2012	2013	2014	> 5 %
ALL	26,67	21,84	21,28	23,71	20,93	22,20	
KOOP	19,92	25,70	21,43	23,33	24,12	19,32	
Generali	40,86	31,55	9,15	28,76	-2,19	11,59	

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov výročných správ sledovaných poisťovní.

Ukazovateľ ROA (čistý zisk/suma aktív) predstavuje zhodnotenie aktív poisťovne. Hodnota ukazovateľa je v SR najvyššia v roku 2011 u Allianz poisťovne 4,44 %, v ČR najvyššie zhodnotenie aktív dosiahla Kooperariva pojišťovna v roku 2010. Ukazovateľ ROE (čistý zisk/vlastný kapitál) predstavuje zhodnotenie vlastného kapitálu a podľa ratingovej agentúry S & P by mal dosahovať viac ako 5 %. Dané kritérium nesplnila Generali poisťovňa v roku 2011 a Generali pojišťovna v roku 2013. **3.2 Ukazovatele súvahy a výkazu ziskov a strát**

Sledované ukazovatele v tabuľke 3 majú spoločného menovateľa - netto zaslúžené poistné, pričom sa pri daných ukazovateľoch mení iba čitateľ. Ukazovateľ *asset leverage* zobrazuje podiel priemerných investícií na netto zaslúženom poistnom a jeho hodnota by mala byť podľa ratingovej agentúry S & P čo najvyššia. Danej požiadavke počas sledovaných období najlepšie zodpovedajú výsledky Allianz v SR a najnižšie hodnoty vykazuje KOOPERATIVA v SR (tabuľka 3 a 4).

Tabuľka 3 Pomerové ukazovatele finančnej analýzy sledovaných poisťovní v SR v %

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	S & P
ALL-SP	asset leverage	327,42	333,39	340,76	343,79	355,96	355,78	čím vyšší
KOOP		177,74	179,62	198,65	198,63	200,82	241,13	
Generali		255,06	274,05	283,42	304,96	329,92	347,50	
ALL-CP	reserve ratio	295,12	310,87	317,24	317,61	332,55	344,94	100 - 150 %
KOOP		173,04	183,72	202,82	200,83	194,18	211,88	
Generali		220,95	262,28	281,80	300,14	314,46	326,51	
ALL-SP	solvency ratio	110,38	116,91	120,43	118,95	115,65	104,25	30 - 50 %
KOOP		53,67	57,88	62,91	65,82	68,32	79,61	
Generali		66,17	71,55	62,98	68,17	82,42	91,31	
ALL-SP	technical coverage ratio	405,50	427,78	437,67	436,56	448,21	449,19	150%
KOOP		226,71	241,60	265,73	266,65	262,49	291,50	
Generali		287,13	333,82	344,78	368,31	396,88	417,82	

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z výročných správ sledovaných poisťovní.

Tabuľka 4 Pomerové ukazovatele finančnej analýzy sledovaných poisťovní v ČR v %

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	S & P
ALL-CP	asset leverage	252,83	249,48	254,21	238,62	242,67	248,00	čím vyšší
KOOP		192,43	203,48	219,41	223,88	226,45	227,03	
Generali		289,08	296,12	299,08	318,87	332,39	316,66	
ALL-CP	reserve ratio	189,41	201,05	208,73	203,92	213,25	217,36	100 - 150 %
KOOP		143,66	157,98	169,71	175,37	176,91	176,92	
Generali		207,53	229,23	238,42	250,72	260,16	251,73	
ALL-CP	solvency ratio	53,43	54,63	54,23	44,74	40,74	42,28	30 - 50 %
KOOP		40,48	48,04	52,11	53,08	54,76	53,78	
Generali		34,21	42,33	37,05	36,70	39,66	36,96	
ALL-SP	technical coverage ratio	242,85	255,68	262,96	248,66	253,99	259,64	150%
KOOP		184,14	206,02	221,82	228,45	231,67	230,71	
Generali		241,74	271,57	275,47	287,42	299,82	288,69	

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov z výročných správ sledovaných poisťovní.

Ukazovateľ *reserve ratio* predstavuje pomer priemerných technických rezerv k netto zaslúženému poistnému. Ukazovateľ vyjadruje mieru vytvárania technických rezerv a mal by sa pohybovať v intervale 100 až 150 %. Technické rezervy celého českého i slovenského poistného odvetvia sú trvalo tvorené až v neprimerane veľkom objeme. Ukazovateľ pomer priemerného vlastného imania k netto zaslúženému poistnému, určuje optimálnu výšku vlastných zdrojov poisťovne vzhľadom na objem poisťovacej činnosti. Minimálnu požadovanú hranicu spĺňajú všetky nami sledované poisťovne v SR aj ČR. Skúmané poisťovne v SR vykazujú vyšší podiel vlastného imania na netto zaslúženom poistnom, ako je odporúčaná

hodnota. Indikátor technical coverage ratio je súhrnným ukazovateľom predchádzajúcich dvoch ukazovateľov (Kolesárová, Harvánek, 2007).

Ukazovateľ podielu investícií na celkových aktívach vyjadruje, koľko percent aktív má investičný charakter. Poistovne v SR i ČR majú prevažne rastúcu tendenciu v sledovanom ukazovateli. V ukazovateli investovania technických rezerv zo sledovaných poisťovní v SR a ČR iba KOOOPERATIVA v SR nedosahovala v rokoch 2009-2012 odporúčanú hranicu 100% a v roku 2014 nedosahuje požadovanú hranicu Allianz v SR.

Tabuľka 5 Pomerové ukazovatele finančnej analýzy sledovaných poisťovní v SR v %

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	S & P
ALL-SP	podiel investícií na celkových aktívach	72,66	71,56	72,36	72,70	73,68	72,09	neuvádza
KOOP		68,85	66,69	69,08	64,96	71,29	74,54	
Generali		72,95	74,69	74,26	75,29	76,02	75,43	
ALL-SP	podiel investícií na technických rezervách	109,09	105,48	109,40	107,13	106,95	99,61	> 100 %
KOOP		99,63	96,05	99,82	98,02	108,95	118,65	
Generali		106,91	102,22	98,92	104,23	105,61	107,23	
ALL-SP	podiel technických rezerv na VI	261,39	270,37	256,63	277,75	297,78	368,95	< 350 %
KOOP		314,85	319,86	324,93	288,14	280,34	253,32	
Generali		333,69	403,91	501,77	393,14	370,57	345,71	

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov výročných správ sledovaných poisťovní.

Tabuľka 6 Pomerové ukazovatele finančnej analýzy sledovaných poisťovní v ČR v %

		2009	2010	2011	2012	2013	2014	S & P
ALL-CP	podiel investícií na celkových aktívach	90,77	89,98	89,48	90,01	89,73	89,42	neuvádza
KOOP		91,39	90,54	89,43	87,32	87,04	85,69	
Generali		91,77	91,18	90,36	92,20	92,03	92,88	
ALL-CP	podiel investícií na technických rezervách	125,84	122,45	121,15	113,33	114,24	113,96	> 100 %
KOOP		127,02	130,54	128,06	127,27	128,72	127,92	
Generali		130,46	127,99	122,81	131,47	124,27	127,30	
ALL-CP	podiel technických rezerv na VI	356,85	379,09	390,64	535,79	512,22	515,86	< 350 %
KOOP		343,71	315,56	336,15	324,97	321,27	336,92	
Generali		538,19	544,63	792,41	601,86	716,88	649,21	

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe údajov výročných správ sledovaných poisťovní.

Pri poslednom ukazovateli, podiel technických rezerv na vlastnom imaní, zo skúmaných poisťovní v SR poisťovňa Generali presahovala odporúčanú hranicu 350% v rokoch 2010-2013 a Allianz v roku 2014. V ČR iba KOOOPERATIVA splňa podmienky určené S & P.

Záver

Cieľom príspevku bolo porovnať výsledky finančnej analýzy vybraných poisťovní v SR a ČR s najvyšším podielom na poistnom trhu za obdobie 2009-2014. Výkonové ukazovatele sme doplnili o ukazovatele súvahy a výkazov ziskov a strát a porovnali so štandardami ratingovej agentúry Standard & Poor's. Na základe výsledkov výskumu nie je možné jednoznačne stanoviť, ktorá zo skúmaných poisťovní má najlepšie výsledky v analyzovaných ukazovateľoch, nakoľko každá poisťovňa má svoje priority a v niektorých ukazovateľoch dosahuje lepšie výsledky, niekedy na úkor iných finančných ukazovateľov.

Literatúra

- [1] DANHEL, J. 2005. Pojistná teorie. Praha: Professional Publishing, 2005. 328 s. ISBN 80-86419-84-3.
- [2] KOLESÁROVÁ Z., HARVÁNEK L. 2007. K finančnej situácii poisťovne Kooperativa, a. s. In Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie SEMAFOR'07 [online]. [cit. 2015/03/25] Dostupné na internete: <http://www.semafor.euke.sk/zbornik2007/pdf/kolesarova_harvanek.pdf>.
- [3] KUBIČKOVÁ V. 2009. Inovačné aktivity podnikov služieb. Bratislava: Ekonóm, 2009. 162 s. ISBN 978-80-225-2850-4.
- [4] MOLNÁR Z., BERNAT P. 2006. Řízení inovací v malých a středních podnicích (klastrech). In E + M Ekonomie a Management, roč. 9, 2006, č. 4. ISSN 1212-3609.
- [5] MAJTÁNOVÁ A. 2013. Faktory ovplyvňujúce výsledok hospodárenia v poisťovniach. Bratislava. In Vedecký časopis Finančné trhy, 2013. ISSN 1336 – 5711.
- [6] PORTER M.E. 1990. The Competitive Advantage of Nations. In New York The Free Press, 1990. 422 s. ISBN 0-684-84148-7.
- [7] ŠIRÁ E. 2012. Vybrané oblasti poisťovníctva a konkurencieschopnosti komerčných poisťovní. Prešov: Bookman s.r.o., 2012 138 s. ISBN 978-80-89568-44-4.
- [8] VÁVROVÁ, E. 2014. Finanční řízení komerčních pojišťoven. Praha: Grada Publishing, a.s. 2014. 192 s. ISBN 978-80-247-4662-3.
- [9] Výročné správy Allianz poisťovňa, a.s. v SR a ČR, za roky 2009 až 2014.
- [10] Výročné správy Generali poisťovňa, a.s. v ČR a SR, za roky 2009 až 2014.
- [11] Výročné správy KOOOPERATIVA poisťovňa, a. s., v SR a ČR za roky 2009 až 2014.
- [12] Výročné správy Česká poisťovňa a.s, za roky 2009 až 2014.